

Jak biblioteka pedagogiczna może wspierać nauczycieli w promocji czytelnictwa?

W ubiegłym roku szkolnym, będąc pracownikiem Biblioteki Pedagogicznej w Tarnowie, koordynowałam działania w zakresie sieci współpracy i samokształcenia pt. „Skuteczne sposoby zachęcania uczniów do czytania”¹. Wspólnie z nauczycielami pracowaliśmy nad sposobami propagowania czytelnictwa. Sieć została stworzona jako odpowiedź na potrzeby szkół i przedszkoli. Tworzył ją międzyszkolny zespół dwudziestu pięciu nauczycieli – polonistów, bibliotekarzy, nauczycieli nauczania początkowego, wiedzy o kulturze i wiedzy o społeczeństwie – przede wszystkim ze szkół podstawowych, ale również gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych.

Dzięki wywiadom telefonicznym oraz przeprowadzonym ankietom poznałam oczekiwania nauczycieli. Był to wstęp do zasadniczej diagnozy potrzeb, która została przeprowadzona na pierwszym spotkaniu sieci. W jej wyniku nauczyciele postawili sobie następujące cele:

- wzrost czytelnictwa w bibliotekach szkolnych,
- poznanie i wykorzystanie przez nauczycieli scenariuszy zajęć biblioterapeutycznych na lekcjach języka polskiego i w bibliotece szkolnej,
- stworzenie i wykorzystanie przez nauczycieli z „sieciowego kanonu lektur” i banku pomysłów działań służących aktywizacji czytelniczej uczniów,
- organizacja spotkań autorskich z twórcami literatury dziecięcej i młodzieżowej,
- poznanie i zastosowanie nowych sposobów pracy z lekturą,

¹ Sieć działała od grudnia 2013 r. do czerwca 2014 r. w ramach projektu „Bezpośrednie wspomaganie szkół poprzez kompleksowe doskonalenie nauczycieli drogą do sukcesu edukacyjnego uczniów Powiatu Tarnowskiego finansowanego ze środków Unii Europejskiej (PO KL III Działanie 3.5 Kompleksowe wspomaganie szkół).

- poznanie i włączenie się w alternatywne sposoby promocji czytelnictwa – ogólnopolskie inicjatywy promujące czytanie i czytelnictwo.

Cele te mogliśmy realizować na spotkaniach sieci podczas indywidualnej pracy uczestników sieci i dzięki wykorzystaniu platformy edukacyjnej www.doskonaleniewsieci.pl.

W ramach pracy sieci odbyło się pięć spotkań. Pierwsze miało charakter integracyjny, rozpoznane zostały potrzeby i zasoby uczestników oraz ustalone cele, harmonogram prac i działań na platformie. Kolejne trzy spotkania miały charakter roboczy. Zapraszano na nie gości i eksperta, nauczyciele tworzyli nowe rozwiązania, dzielili się swoim doświadczeniem, narzędziami i „dobrymi praktykami”. Podczas ostatniego spotkania zaplanowano działania promocyjne oraz podsumowano dotychczasowe przedsięwzięcia.

Omówienie przebiegu spotkań i podjętych zadań może służyć jako przykład do wykorzystania przez osoby, które przygotowują się do prowadzenia sieci, są liderami zespołów przedmiotowych, nauczycielami, lub którzy chcą podjąć działania zmierzające do poprawy czytelnictwa oraz wskazuje także na szczególną rolę, jaką może odgrywać biblioteka pedagogiczna w promowaniu czytelnictwa, podejmowaniu działań adresowanych do nauczycieli i wspieraniu ich inicjatyw.

Dobre praktyki I – integracja środowiska

Podczas pierwszego spotkania nauczyciele przedstawiali się, opowiadając o swoich doświadczeniach zawodowych oraz pasjach. Fakt ten pozwolił na integrację grupy oraz zbudowanie partnerskich relacji.

W czasie tego spotkania nauczyciele opracowali plan działania sieci, który był odpowiedzią na ich potrzeby i oczekiwania. Uczestnicy wskazali na następujące zagadnienia, nad którymi chcieliby pracować:

- atrakcyjne metody pracy z tekstem,
- przykłady konkretnych działań, motywujących do czytania na różnych etapach edukacyjnych,
- opracowanie scenariuszy konkursów czytelniczych,
- jak uzyskać środki finansowe na zakup książek do bibliotek szkolnych,
- jak zorganizować spotkanie z pisarzem/autorem książek.

Dobre praktyki II – biblioterapia, sieciowy kanon lektur, bank pomysłów na aktywizację czytelniczą

Temat drugiego spotkania sieci to: „**Biblioteka szkolna atrakcyjna i przyjazna dla użytkowników**”. Lidia Marzec, nauczycielka z Biblioteki Pedagogicznej w Tarnowie przedstawiła symulację zajęć biblioterapeutycznych, które stały się punktem wyjścia do szerokiej dyskusji i wymiany dobrych praktyk z zakresu zastosowania biblioterapii w pracy z uczniem. Zaprezentowano model postępowania biblioterapeutycznego opracowany przez Wandę Matras, który jest pomocny w przygotowaniu zajęć. Uczestnicy mieli możliwość korzystania z doświadczeń nauczycieli Biblioteki Pedagogicznej, w której od kilku lat prowadzone są zajęcia z wykorzystaniem elementów biblioterapii dla dzieci z różnych środowisk, w tym także z rodzin niewydolnych wychowawczo. Propozycje zajęć są dostępne dla uczestników sieci na platformie www.doskonaleniewsieci.pl.

W trakcie spotkania wywiązała się dyskusja na temat nurtów i kierunków rozwoju współczesnej literatury dziecięcej i młodzieżowej. W wyniku rozmów, wymiany doświadczeń i recenzji książek, przedstawionych na spotkaniu przez uczestników sieci oraz na platformie, powstał **Sieciowy kanon lektur** – spis pozycji polecanych przez nauczycieli jako lektury dla uczniów, odwiedzających bibliote-

ki szkolne. Uczestnicy sieci korzystają z tego kanonu, planując zakupy do bibliotek szkolnych oraz podczas lekcji języka polskiego.

Kolejnym etapem była praca warsztatowa, podczas której nauczyciele metodą burzy mózgów, stworzyli **Bank pomysłów na aktywizację czytelniczą uczniów**. Działanie to było okazją do prezentacji własnych pomysłów i propozycji, swoistym sprawdzianem gotowości uczestników do dzielenia się doświadczeniem oraz wiedzą. Nauczyciele z dużym zaangażowaniem przekazywali tworzone i doskonalone przez siebie latami scenariusze lekcji, konkursów bibliotecznych, imprez promujących czytelnictwo, zajęć z zastosowaniem elementów biblioterapii. Bank pomysłów jest wykorzystywany na bieżąco w bibliotekach szkolnych oraz w edukacji polonistycznej.

Dobre praktyki III – spotkania z ekspertem, konkurs czytelniczy

Kolejne spotkanie sieci poprowadziła Anna Krakowska, wieloletnia nauczycielka – polonistka IV LO w Tarnowie. Temat jej wykładu to: „**Skuteczne sposoby zachęcania uczniów do czytania**”. Nauczyciele wzięli z tym spotkaniem duże oczekiwania. Zależało im, aby ekspertem była osoba profesjonalna, z dużym doświadczeniem praktycznym, osiągająca sukcesy w promowaniu i popularyzacji czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży. A. Krajewska w interesujący sposób przedstawiła zagadnienie, uporządkowała wiedzę uczestników, wskazując na obecny stan czytelnictwa oraz pokazała nowe sposoby pracy nad upowszechnieniem czytania wśród uczniów.

Uczestnicy sieci zainspirowani nowymi pomysłami, we współpracy z Biblioteką Pedagogiczną w Tarnowie i autorką książek dla dzieci i młodzieży – Dorotą Bałuszyńską-Srebro, ogłosili **konkurs „Schwytaj białego kruka”**, który polegał na znalezieniu najbardziej niezwykłej i najmniej znanej książki oraz uzasadnieniu, dlaczego warto ją przeczytać, a przy okazji – opowiedzenia o swoich poszukiwaniach. W konkursie wzięło udział 42 uczniów z powiatu tarnowskiego.

Dobre praktyki IV – spotkania autorskie

Na czwarte spotkanie sieci zaproszona została ponownie Dorota Bałuszyńska-Srebro, laureatka nagród w ogólnopolskich konkursach literackich². Jej książka *Księżka Julii* otrzymała nominację do nagrody Książka Roku 2010 w prestiżowym konkursie IBBY. Na spotkaniu pisarka omówiła wyniki konkursu „Schwytaj białego kruka” i odczytała nagrodzone prace. Nauczyciele podjęli dyskusję na temat roli konkursów literackich i czytelniczych w promowaniu czytelnictwa w bibliotekach szkolnych.

Zaproszenie autorki na spotkanie sieci było odpowiedzią na oczekiwania jej uczestników, którzy wskazywali na trudności, szczególnie finansowe, związane z organizacją spotkań autorskich w szkołach. Zależało im na nawiązaniu kontaktu z pisarką oraz popularyzowaniu jej twórczości związanej z regionem tarnowskim. Spotkanie to stało się przykładem organizacji tego typu spotkań w poszczególnych szkołach czy bibliotekach.

Dorota Bałuszyńska-Srebro omówiła współczesny rynek książki dziecięcej ze szczególnym uwzględnieniem książek, godnych polecenia młodemu czytelnikowi, a nauczyciele – poloniści zaprezentowali ciekawe formy pracy z lekturą, które stały się inspiracją dla pozostałych uczestników sieci.

Dobre praktyki V – alternatywne sposoby promocji czytelnictwa

Na ostatnim spotkaniu sieci Alicja Kozmińska – nauczyciel bibliotekarz Biblioteki Pedagogicznej w Brzesku – pokazała **alternatywne sposoby promocji czytelnictwa**. Przypomniała wiele ogólnopolskich inicjatyw promujących czytanie i czytelnictwo. Omówiła zagadnienia z zakresu: upowszechnianie literatury w przestrzeni publicznej, happe-

² Kulturalny rozkład jazdy Wyszukiwarka wydarzeń i imprez <<http://kulturaonline.pl/z,elementow,rzeczywis,tosci,buduje,nowy,swiat,titul,artykul,18626.html>> [dostęp 29.08.2014 r.].

ningi czytelnicze oraz różne akcje promujące czytelnictwo, m.in.: akcję „Odjazdowy bibliotekarz”³, w której bibliotekarze, czytelnicy i miłośnicy książek oraz rowerów, organizują wycieczki rowerowe, „Mądra Szkoła Czyta Dzieciom” – nowa forma kampanii prowadzonej przez Fundację „ABCXXI – Cała Polska czyta dzieciom”⁴, której celem jest zachęcenie dyrekcji szkół i nauczycieli do wprowadzenia do programu zajęć codziennego czytania uczniom dla przyjemności. Przypomniano społeczną akcję „Zaczytani”⁵, dzięki której powstają biblioteki dla dzieci i młodzieży przebywające w szpitalach, świetlicach, rodzinnych domach dziecka, hospicjach oraz lekcje czytania z „Tygodnikiem Powszechnym”⁶ – spotkania dla dzieci i młodzieży, podczas których uczą się rozmawiać o literaturze.

W czasie tych zajęć prelegentka omówiła zjawisko dziecięcych blogów czytelniczych, które są nie tylko zbiorem opinii na temat czytanych książek, ale także źródłem wielu ciekawych informacji i materiału ikonograficznego, a przede wszystkim pomysłów, jak bawić się czytaniem. Wskazała również na ogromną rolę mediów społecznościowych w promowaniu czytelnictwa. W trakcie dyskusji nauczyciele uznali, że warto wykorzystywać sprawdzone sposoby na popularyzację czytelnictwa i czerpać z nich, wzbogacając własny warsztat pracy.

Podsumowanie – dobre praktyki w promocji czytelnictwa a zadania biblioteki pedagogicznej

Na zakończenie spotkania nauczyciele podsumowali pracę w sieci. Okazało się, że tematyka spotkań została dostosowana do ich potrzeb, a poruszane tematy i zagadnienia

³ Strona stowarzyszenia <Bibliosfera.net <http://bibliosfera.net/odjazdowy-bibliotekarz/>> [dostęp 29.08.2014 r.].

⁴ Oficjalna strona internetowa Fundacji „ABCXXI – Cała Polska czyta dzieciom”, organizacji pożytku publicznego <<http://www.calapolskaczytadzieciom.pl/>> [dostęp 29.08.2014 r.].

⁵ Oficjalna strona akcji społecznej „Zaczytani” <<http://zaczytani.org/>> [dostęp 29.08.2014 r.].

⁶ <<http://tygodnik.onet.pl/lekcje-czytania>> [dostęp 29.08.2014 r.].

były pomocne w działalności dydaktycznej i organizowaniu zajęć z uczniami. Nauczyciele potrzebują spotkań, w czasie których mogą uczyć się od siebie nawzajem. Oczekują również fachowej pomocy ekspertów w rozwiązywaniu problemów dotyczących promocji czytelnictwa w szkole. Uczestnicy sieci podkreślili istotną rolę miejsca, w którym odbywały się spotkania sieci – biblioteki pedagogicznej, gdzie mieli możliwość dostępu do zbiorów bibliotecznych oraz konsultacji z bibliotekarzami.

Integracja środowiska, możliwość wymiany doświadczeń, profesjonalizm i kompeten-

cje zapraszanych gości i ekspertów niewątpliwie zaowocują w pracy wychowawczej nauczycieli. Biblioteka z racji swojej misji i zadań statutowych może być więc szczególnie miejscem tworzenia i wymiany dobrych praktyk, służących rozwojowi czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży, a przy tym przyczyniać się do integracji środowiska lokalnego i koordynować jego działania w dziedzinie kultury.

MARTA MRÓZ

koordynator sieci współpracy i samokształcenia
Biblioteka Pedagogiczna Tarnów

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Działania współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wywiady „Poradnika”

Władysław Wróblewski Lubuskim Bibliotekarzem Roku 2014

Rozmawia Monika Simonjetz

M. S. Powie nam Pan kilka słów o sobie?

Wl. W. Od urodzenia mieszkam w Witnicy. Skończyłem animację społeczno-kulturalną w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Zielonej Górze i podyplomowe studia bibliotekoznawcze na Uniwersytecie Szczecińskim. Do 2006 r., kiedy wygrałem konkurs na dyrektora Miejskiej Biblioteki Publicznej w Witnicy, pracowałem na kolei jako nauczyciel. Pisałem teksty piosenek, reportaże prasowe, a przez ostatnie lata głównie wiersze dla dzieci. W tej chwili buduję własną bajkową stronę internetową. Żona Beata jest polonistką w szkole podstawowej i moim doradcą literackim.

Lubuski Bibliotekarz Roku Władysław Wróblewski
Fot. Mirosław Sztogryn